

våldsorgien i det forna Jugoslavien (ingen part är i mina ögon oskyldig) är en uppenbar illustration. Fred och frihandel är viktigare än nationalismens strävan efter att skapa avgränsningar.

– Miljöopinionen är centralplanerarnas och förmyndarnas sista stora chans. Ohederliga problembeskrivningar och ett samspel med västliga medias kärlek för negativa nyheter kommer att spela en viktig roll på 90-talet. Här är ett område där ”högerns frikyrkor” hittills knappast gjort något alls.

Feminismen är kanske en liknande utmaning. Sture Eskilsson har i sitt VD-tal till Näringslivets fonds stämma i år pekat på detta fenomen.

PER DAHL:

En enkel samhällssyn – men riktig?

MUF-ordföranden Ulf Kristersson argumenterar i Svensk Tidskrift 4–5/1992 på ett slagkraftigt vis för tanken att folkrörelserna är döende. Att den svenska samhällssubventionerade varianten ligger på sitt yttersta är nog sant. Men kärnan i riksdagsman Kristerssons artikel är egentligen inte detta, utan den syn på en politikers uppdrag i en demokrati som framskymtar. Är Ulf Kristerssons hållning en illusionsfri realism, eller är den en visserligen slagkraftig men ändå lättköpt cynism, en alltför utarmad samhällssyn? Cynismens förmåga att ändra den relativa vikten av positiva och negativa faktorer kan leda till en passivitet, där tesen ”det tjänar ändå inget till” blir ett bekvämt svepskäl för att inte göra det som ändå kan göras åt problem.

En cynikers främsta teknik är ofta re-

Vi har förvisso anledning att följa frågor som t ex emanerar från de mycket speciella och tragiska förhållanden som råder i några få amerikanska storstäders innerstäder. Men hur intressant detta än är så är det inte särskilt meningsfullt att därav dra slutsatser för svenskt vidkommande.

Ett större intresse för Sverige tycker jag också hör till 90-talets debattagenda.

Det fria samhällets grundläggande värden, insikterna om hur en fri ekonomi fungerar – detta är givetvis det grundläggande, permanenta uppdraget för den liberal-konservativa ”rörelsen”.

duktionen. A är egentligen intet annat än det långt simplare B, men utstyrt i grannare trasor. Han visar att allt har ett pris, men intet ett värde. På följande vis beskriver Ulf Kristersson den socialdemokratiska partiledningens inställning till medlemsinflytande:

”*Naturligtvis* var det ingen i partiledningen som på allvar tänkte bry sig om synpunkterna från Backens socialdemokratiska förening. *Naturligtvis* var allt ett spel för gallerierna och *naturligtvis* fattar en regering beslut i viktiga frågor även utan rådslag, studiecirkelar och skenhelig partidemokrati. Så ser verkligheten ut, och det vet varenda politiker på ledande nivå. Det som slog snett den här gången var att hyckleriet blev alltför uppenbart.” (UK:s kursiveringar.)

Jag vet inte vad den socialdemokra-

tiska partiledningen tycker och inte tycker internt. Jag vet heller inte hur Ulf Kristersson förhåller sig till medlemmarna i sin egen organisation, MUF. Men jag betvivlar att "varenda ledande politiker" som inte hycklar skriver under Ulf Kristerssons påstående.

Det är självklart så, att en regering eller en partiledning ofta måste fatta beslut utan att höra medlemmar eller medborgare, eller ens riksdagsmännen. Den demokrati vi lever i är inte en direktdemokrati, utan en representativ sådan, med i princip ett inslag av aristokrati i sig — styrelse av de bästa. Man kan betvivla att urvalet i partier och organisationer fungerar väl. Men tanken är ändå, att vi till riksdagsposter, partiledningar osv sällar fram dem vi hyser visst förtroende för, så mycket att de tilltros fatta beslut utan att i alla lägen tillfråga oss gräsrotter.

Det demokratiska elementet fungerar här på flera plan. Ett av dessa är representativiteten. Vi struntar i om styrelseordföranden i börskoncernen har något gemensamt med oss själva. Han är en anonym man vars utåtriktade samhällsroll är att säkra kundernas varor och ägarnas vinst. Politikern fungerar dock på annat vis. Hans uppgift är ofrånkomligen opinionsbildarens, ja i vissa lägen fostrarens (jämför Margaret Thatcher). Inte minst fungerar den framgångsrike politikern så, att han visar, hur värden i den lilla värld som utgör medborgarens vardag faktiskt återspeglas i den stora världen, i statslivet.

Då måste även utbytet kunna ske i motsatt riktning, och politikern ge sig själv möjlighet att ta del av väljarnas åsikter, då och då möta deras samhällsperspektiv. Utan denna ömsesidighet, som främst sker utanför det formella, kommer demo-

kratin att utarmas, och dess politiker att reduceras till samhällsingenjörer.

Är det inte just detta som t ex håller på att ske i EU-debatten? Få misstror EU-förespråkarnas sakkunskaper. Men EU-motståndarna kan vinna stöd p g a motståndans hittills teknokratiska inställning till opinionsbildningen och samspelet med medborgarna.

Ja, till sist, medborgarna. Ulf Kristersson skriver om hur löjligt det är att engagera sig politiskt för att få vara med och påverka, t ex genom att hålla tal på en stämma. Han har den vällovliga ambitionen att förskona allmänheten från den sortens politik som hindrar ansvarstagande och valfrihet i vardagen. Men en läsare får dock det bestämda intrycket att Kristersson inte gör någon skillnad på sådant och den sorts rent politiska frågor som visserligen inte påverkar vår vardag, men som ändå måste engagera medborgarna — försvar, rättsfrågor, grundlagsfrågor, dvs de rent politiska. Gäller samma attityd här: att valmännen skall vara mottagare av åsikter, men inte belasta diskussionen med sina egna amatörmässiga åsikter?

Men det är just tanken att upprätta ett någorlunda formaliserat forum där alla får vara med att påverka som är en av demokratins rötter, må det ha varit i en folkförsamling eller på sockenstämman. Tanken på demokratin inte som en mekansikt präglad beslutsmaskin och elitkontroll, utan som medborgarskapets manifestation är faktiskt ingen socialistisk tanke, Ulf Kristersson. Du tycks tro att den demokratisynen snabbt och ofrånkomligt leder till förmynderi och överhetsvälde. Är det inte så att det är den attityd Du visar som får vanliga medborgare att rösta på Ny demokrati?